

Közszolgálati Nemzetközi Képzési Központ

Tárgyalási szimulációk

Dr. Marján Attila

Oktatási segédanyag

Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2013.

Tartalom

I. Rész: Intézményi, jogi alapok és szakmai részletek	3
1. Jogalkotási eljárások	3
2. Rendes jogalkotási eljárás	3
3. Rendes jogalkotási eljárás	4
4. Áthidaló klauzulák	4
5. Az intézményközi együttműködések	5
6. A Bizottság politikai felelőssége	9
7. Politikai párbeszéd	9
8. Együttműködés a jogalkotási eljárásokban	11
9. Atipikus aktusok	12
10. Az Európai Parlament szerepének megerősödése	13.
11. A nemzeti parlamentek szerepének megerősödése	14.
12. Az uniós módszer, mint a hatalomgyakorlás új konföderális módja	16
II. Rész a Tanács működésének ismertetése	17
1. Az Európai Unió Tanácsa	17
2. Az Európai Tanács	21
III. Rész: Szimuláció egy lehetséges menetének rövid leírása és mintamandátumok	23.
Források és ajánlott irodalom	55.

Egy oktatási segédanyagvázlat keretében a konkrét szimuláció tréningíveinek becsatolása helyett indokoltabb a tárgy szakmai kontextusára koncentrálni. Ebből kifolyólag a szakmai háttér ismertetése kerül a fókuszba a konkrét szimulációs tréningívek csak vázlatosan lesznek ismertetve. A segédanyag végén ajánlott irodalom található, amelyben konkrét döntéshozatali esetek rövid elemzése is megtalálható. Emellett szerepel az ajánlott irodalomban egy kézikönyv a Tanács működési és eljárási rendjéről is, ami rendkívül hasznos előtanulmány a szimuláció sikeres lefolytatásához. A szimuláció felvezetésére szolgáló előkészítő órákon a hallgatók megismerkednek a rutindöntések és a válsághelyzetekben létrejövő döntések jellemzőivel is, és konkrét, valódi példákon keresztül (pl. egy Ecofin-ülés lefolyásának ismertetése, amely során egy ország elleni túlzott-hiány eljárás megindításáról folyik a vita) is betekintést nyerhetnek a tanácsi munka és döntéshozatal rejtelmeibe.

I. Rész: Intézményi, jogi alapok és szakmai részletek

Ennek a résznek a célja az, hogy az EU döntéshozatali szimulációhoz szükséges alapvető jogi és intézményi fogalmak bevezetése mellett a Tanács működési közegét ismerteti, vagyis megvilágítja az intézmények együttműködésének kevésbé ismert szakmai részleteit is.

Jogalkotási eljárások

A Lisszaboni Szerződés célkitűzése az Európai Unió (EU) döntési és cselekvési képességének növelése a hozott döntések legitimitásának garantálása mellett. A Szerződés ennek megfelelően megreformálja az EU döntéshozatali folyamatát, mégpedig a hatályban lévő jogalkotási eljárások módosításával.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 289. cikke a továbbiakban már csak kétféle jogalkotási eljárásra hivatkozik:

- a rendes jogalkotási eljárásra;
- a különleges jogalkotási eljárásokra.

A Lisszaboni Szerződés ezenfelül „áthidaló klauzulákat” vezet be. Ezeknek a klauzuláknak köszönhetően a rendes jogalkotási eljárás bizonyos körülmények között kiterjedhet az eredetileg a hatályán kívül eső területekre is.

Rendes jogalkotási eljárás

A rendes jogalkotási eljárás a **korábbi együttdöntési eljárást** helyébe lép. Demokratikus szempontból ez az eljárás a leginkább legitim. A Tanács melletti **társjogalkotóként** bevonja az Európai Parlamentet. Az eltelt idő alatt ez vált a leginkább használatos jogalkotási eljárássá. A Lisszaboni Szerződés tehát az elnevezés megváltoztatásával és az eljárás általános jogi eljárásként történő megszilárdításával megerősítette ezt az irányt. A korábbi szerződésekkel való folytonosságot biztosítva a Lisszaboni Szerződés a rendes jogalkotási eljárást kiterjesztette új politikai területekre is

A rendes jogalkotási eljárás módjai megegyeznek a korábbi együttdöntési eljárás módjaival. Ezek a módok az Európai Unió működéséről szóló szerződés 294 cikkében szerepelnek részletesen. A Tanács és a Parlament egyenértékűek. A két intézmény a jogalkotási aktusokat első olvasatban vagy második olvasatban fogadja el. Ha a két intézmény a második olvasat után sem ért egyet, egyeztetőbizottságot hívnak össze.

Emellett a rendes jogalkotási eljárás keretén belül a **minősített többség** a szavazási szabály. A döntéshozatal megkönnyítése és az eljárás hatékonyságának növelése érdekében a Lisszaboni Szerződés új fogalom meghatározást dolgozott ki a minősített többségre.

Különleges jogalkotási eljárások

A különleges jogalkotási eljárások a **korábbi konzultációs, együttműködési és hozzájárulási eljárások** helyébe lépnek. A kitűzött cél az EU döntéshozatali folyamatának egyszerűsítése annak egyértelműbbé és hatékonyabbá tételével. Ahogy azt az elnevezésük is jelzi, ezek az eljárások eltérnek a rendes jogalkotási eljárástól, tehát kivételt képeznek. A különleges jogalkotási eljárásokban a gyakorlatban az Európai Unió Tanácsa az egyetlen jogalkotó. Az Európai Parlament csak társul az eljáráshoz. Esettől függően csak konzultációs vagy jóváhagyási szerepet tölt be.

A rendes jogalkotási eljárástól eltérően az Európai Unió működéséről szóló szerződés nem tartalmazza a különleges jogalkotási eljárások pontos leírását. Az eljárások módját tehát esettől függően az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés azon cikkei határozzák meg, amelyek az alkalmazásukról is rendelkeznek.

Áthidaló klauzulák

A Lisszaboni Szerződés áthidaló klauzulákat vezetett be, hogy a rendes jogalkotási eljárás azokra a területekre is alkalmazható legyen, amelyekre a szerződések különleges jogalkotási eljárást írtak elő. E klauzulák emellett azt is lehetővé teszik, hogy a minősített többségi szavazást az egyhangú szavazással elfogadható jogi aktusokra is alkalmazzák.

Kétféle áthidaló klauzula létezik:

- valamennyi európai politikára alkalmazható általános áthidaló klauzula; ennek a klauzulának a hatálybalépéséről az Európai Tanácsnak egyhangúlag kell határozatot hoznia;
- meghatározott európai politikákra alkalmazható, egyedi áthidaló klauzulák.

Az egyedi áthidaló klauzulák néhány eljárásbeli különlegességgel rendelkeznek az általános áthidaló klauzulához képest. Például a nemzeti parlamentek általában nem emelhetnek kifogást, mint ahogy az általános klauzula alkalmazása során. Más esetekben bizonyos egyedi klauzulák alkalmazása engedélyezheti, hogy a Tanács, és ne az Európai Tanács határozzon, mint ahogy az az általános klauzula esetében történik. Az egyedi klauzulák alkalmazásának módjai tehát esetenként eltérnek, és ezeket az eseteket az alkalmazásukról rendelkező szerződések cikkei ismertetik.

Hat egyedi áthidaló klauzula alkalmazható:

- a többéves pénzügyi keretre (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 312. cikke);
- a közös kül- és biztonságpolitikára (az Európai Unióról szóló szerződés 31. cikke);
- igazságügyi együttműködésre családjogi ügyekben (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 81. cikke). Ez az egyetlen olyan egyedi klauzula, amelynek esetében a nemzeti parlamentek kifogást emelhetnek;
- egyhangúsággal vagy egy különleges jogalkotási eljárással szabályozott megerősített együttműködésekre (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 333. cikke);
- szociális ügyekben (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 153. cikke);
- a környezettel kapcsolatos ügyekben (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 192. cikke).

Az intézményközi együttműködések

Az intézmények közötti együttműködés kulcsfontosságú az Európai Unió megfelelő működése szempontjából. A Bíróság ezenkívül általános jogelvként ismeri el a lojális együttműködés kötelezettségét. Bár a lojális együttműködési kötelezettség ilyen formában nem szerepel a szerződésekben, mégis egy olyan kötelezettség, amelynek minden tagállamnak és európai intézménynek meg kell felelnie.

A „lojális együttműködés” alapelve megtalálható az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 4., az Európai Unió (EU) és a tagállamok közötti kapcsolatokról szóló cikkében, valamint az EUSZ 13., az EU intézményei egymás közötti kapcsolatairól szóló cikkében. Ez a cikk röviden azt deklarálja, hogy a tagállamoknak minden szükséges intézkedést meg kell tenniük azért, hogy teljesítsék a szerződésből eredő kötelezettségeiket és nem tehetnek semmi olyat, amely az EU megfelelő működését veszélyeztetné.

Intézményközi megállapodás a költségvetési kérdésekben való együttműködésről

A költségvetési fegyelemről és a pénzgazdálkodás hatékonyságáról és eredményességéről szóló, az Európai Parlament (EP), a Tanács és a Bizottság között 2006. május 17-én létrejött megállapodás a költségvetési fegyelem megvalósítása érdekében tartalmazza a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó pénzügyi keretet. A megállapodás azt is célul tűzi ki, hogy javítsa az éves költségvetési eljárás lebonyolítását és a költségvetés területén folytatott intézményközi együttműködést.

A költségvetési fegyelemről és a pénzgazdálkodás hatékonyságáról és eredményességéről szóló megállapodás (a továbbiakban: intézményközi megállapodás) az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság között jött létre. A megállapodás az Európai Unió költségvetésének kidolgozására és végrehajtására vonatkozik. E megállapodással az európai intézmények úgy döntöttek, hogy szervezett keretek között működnek együtt a költségvetési eljárás lebonyolításának javítása, valamint az európai pénzgazdálkodás hatékonyságának és eredményességének biztosítása érdekében.

Az intézményközi megállapodás három részből áll:

- az I. rész megállapítja a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó pénzügyi keretet, azaz az egyes szakpolitikai területekre előirányzott kiadások összegét;
- a II. rész a Parlament, a Tanács és a Bizottság költségvetési eljárás alatti együttműködéséről rendelkezik;
- a III. rész az uniós forrásokkal való hatékony és eredményes gazdálkodást biztosító szabályokat állapítja meg.

Költségvetési eljárás alatti intézményközi együttműködés

Az intézményközi megállapodás a következők tekintetében határozza meg a költségvetési kérdésekben folytatandó intézményközi együttműködési eljárásokat és az együttműködés részletes szabályait:

- a költségvetés megállapítása;
- a kiadások osztályozása;
- a nem kötelező kiadások növelésének legnagyobb aránya pénzügyi keret hiányában;
- pénzügyi rendelkezések jogi aktusokba történő foglalása;
- a halászati megállapodásokkal kapcsolatos kiadások;
- a közös kül- és biztonságpolitika finanszírozása.

Hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elve

Az intézményeknek gondoskodniuk kell arról, hogy e megállapodás és a költségvetés a gazdaságosság, a hatékonyság, az eredményesség, a pénzügyi érdekek védelme, az igazgatási költségek arányossága, valamint a felhasználóbarát eljárások alapelvén alapuló, hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvének megfelelően kerüljön végrehajtásra.

A Bizottság emellett évente két alkalommal fejezetenként, szakpolitikai területenként és költségvetési tételenként felépített pénzügyi tervezést terjeszt elő. Ennek a pénzügyi tervezésnek szorosan kapcsolódnia kell a Bizottság jogalkotási tervezéséhez.

Ezenkívül a Parlament, a Tanács és a Bizottság a belső ellenőrzést az igazgatási terhek növelése nélkül kívánja megerősíteni. Az intézmények várhatóan erre vonatkozó rendelkezéseket állapítanak meg az érintett jogalkotási aktusokban.

Az intézmények végezetül köz- és magánberuházásokon alapuló társfinanszírozási mechanizmusok bevezetésére is kötelezettséget vállalnak. A cél az uniós költségvetés katalizátorhatásának kihasználása.

A 2009. december 1-jén hatályba lépett Lisszaboni Szerződés az Európai Unió költségvetésére vonatkozó új rendelkezéseket vezetett be. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 312. cikke ennek megfelelően kimondja, hogy a többéves pénzügyi keretet ezentúl a Parlament jóváhagyását követően a Tanácsnak kell – határozat útján – egyhangúlag elfogadnia.

Emellett a költségvetés elfogadási eljárása is felülvizsgálat tárgyát képezte. Különösen a Parlament szerepe erősödött meg, és a kötelező, valamint a nem kötelező kiadások közötti különbségtétel megszűnt.

A tagállamok és az EU intézményei közötti együttműködés

A tagállamok kötelesek lojálisan együttműködni az EU intézményeivel. Ennek megfelelően a tagállamoknak csatlakozniuk kell az EU intézkedéseikhez és nem akadályozhatják annak megfelelő működését, így például kötelesek arra, hogy:

- ugyanolyan szigorral büntessék az európai uniós jog megsértését mint a nemzeti jogszabályok megsértését;
- együttműködjenek a Bizottsággal az európai uniós jog betartásának ellenőrzésére indított eljárásokban például úgy, hogy rendelkezésre bocsátják a rendszeresen kért dokumentumokat;
- az európai uniós jog megsértésével okozott károkat helyreállítsák;
- ne hátráltassák szükségtelenül az európai intézmények belső működését (például azzal, hogy megadóztatják az európai képviselők Brüsszelbe és Strasbourgba való utazása miatt kapott utazási költségtérítést);
- a Tanács mulasztása esetén együttműködjenek a Bizottsággal, ami az EU számára lehetővé teszi kötelezettségei teljesítését (például a bizonyos halállományok megőrzésére irányuló sürgető igény kielégítését).

Az EUSZ 4. cikke felszólítja a az EU-t és a tagállamokat, hogy kölcsönösen tartsák tiszteletben és segítsék egymást a Szerződésekből eredő feladatok végrehajtásában.

Az EUSZ 13. cikke értelmében az EU intézményei kötelesek a „lojális együttműködés” alapelvét egymás között tiszteletben tartani. Ezek az intézmények a következők:

- az Európai Parlament;
- az Európai Tanács;
- a Tanács;
- az Európai Bizottság;
- az Európai Unió Bírósága;
- az Európai Központi Bank;
- a Számvevőszék.

Ezt az alapelvet az Európai Unió Bírósága ítélkezési gyakorlatának megfelelően kell alkalmazni. Az intézményközi együttműködés alapelve megtalálható az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 295. cikkében is, amely előírja, hogy a Tanács és a Bizottság kötelesek egyeztetni egymással, és közös megegyezéssel meghatározni együttműködésük szabályait.

Az intézményközi együttműködés több formában létezik, például:

- a Tanács és a Bizottság között levélváltás formájában;
- intézményközi megállapodások formájában;
- a három intézmény közös nyilatkozata formájában.

Az Európai Parlament és az Európai Bizottság közötti együttműködés

Az Európai Parlament és az Európai Bizottság keretmegállapodást írt alá az együttműködésük elősegítése és megszervezése érdekében. Így ez a megállapodás határozza meg hosszú távú politikai együttműködésük jellemzőit.

Ezt a keretmegállapodást az Európai Parlament és az Európai Bizottság írta alá. A keretmegállapodás több rendelkezést tartalmaz a munkaszervezésre és a két intézmény közötti együttműködésre vonatkozóan.

Ezek a rendelkezések különösen a következőkre irányulnak:

- a Bizottság politikai felelőssége;
- folyamatos és valós politikai párbeszéd létrehozása;
- a jogalkotási folyamatok végrehajtása.

A Bizottság politikai felelőssége

Erős politikai kapcsolat áll fenn a Bizottság és az Európai Parlament között. A Bizottság elnökét és a Bizottság többi tagját ugyanis az európai parlamenti képviselőknek jóvá kell hagyniuk. Ezt követően egyeztetni kell a Parlamenttel a Bizottságot érintő bármely **módosítás** esetén, különös tekintettel a következőkre:

- a Bizottság tagjainak lemondatása vagy cseréje;
- a felelősségi körök Bizottságon belüli újraelosztása.

A Parlament egy adott biztos lemondatását is kérheti a Bizottság elnökétől. Az elnök kivizsgálja ezt a kérelmet, és visszautasítás esetén indokolnia kell a döntését.

Ezen túlmenően a Bizottság tagjai jelölthetnek magukat az európai parlamenti **választásokon**. Ezekben az esetekben a keretmegállapodás rendelkezik arról, hogy a választási kampányuk során fizetés nélküli választási szabadságra kell menniük.

Politikai párbeszéd

A keretmegállapodás célja, hogy valós, hosszú távú együttműködést vezessen be a Bizottság és a Parlament között. A dokumentum előírja a két intézmény képviselői közötti rendszeres **találkozók** megszervezését is. E találkozók során összegyűlhet például a biztosok testülete a parlamenti szakbizottságok elnökeivel.

A keretmegállapodás szerint a Parlament és a Bizottság is kötelezettséget vállalt arra, hogy az érintett két intézmény által benyújtott valamennyi kérelmet alaposan áttanulmányozza. A Bizottság kötelezettségvállalásai közé tartozik az is, hogy hozzáférést biztosítson a Parlament számára a jogalkotási és költségvetési eljárások keretei között zajló üléseihez és dokumentumaihoz.

A keretmegállapodás ezen túlmenően konkrét rendelkezéseket tartalmaz az Európai Unió által kötött **nemzetközi megállapodások** megkötésére vonatkozóan. A keretmegállapodás ily

módon garantálja a Parlamenttel folytatott egyeztetést a megállapodások tárgyalása és megkötése során. A Bizottság ezenfelül az az európai intézmény, amely nemzetközi konferenciákon az Európai Unió képviselőjét ellátja. Ilyen minőségében a Bizottság kötelezettségvállalásai közé tartozik az is, hogy bizonyos konferenciák során elősegítse az európai parlamenti képviselőkkel álló küldöttségek bevonását. Az európai parlamenti képviselőkkel álló küldöttségek ugyanakkor csak megfigyelői státusszal rendelkeznek, és következésképp nem vehetnek részt esetleges tárgyalásokon.

Végezetül a keretmegállapodás egyes konkrét területeken is előírja a Bizottság és a Parlament együttműködését:

- a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazása;
- a nemzeti parlamentekkel való együttműködés;
- nemzeti szakértők igénybevétele a Bizottsággal való közös munka érdekében.

Együttműködés a jogalkotási eljárásokban

A keretmegállapodás a Parlament és a Bizottság közötti, a jogalkotási eljárások végrehajtására irányuló munka megszervezését is meghatározza. A Bizottságnak először is be kell mutatnia éves munkaprogramját a Parlamentnek. A jogi aktusok elfogadására irányuló eljárás során a keretmegállapodás ezt követően mindkét intézmény többféle kötelezettségvállalását garantálja. Ezek a kötelezettségvállalások például arra a határidőre vonatkoznak, ameddig a Parlamentnek módosításokat kell tennie, illetve ameddig a Bizottságnak ezeket a módosításokat alaposan meg kell vizsgálnia.

A jogalkotási javaslatok parlamenti vizsgálatok mellett az európai parlamenti képviselők kérdéseket intézhetnek a Bizottság tagjaihoz. Ezeket a kérdéseket a Parlament plenáris ülésein vagy a parlamenti szakbizottságokon belül tehetik fel. A Bizottság tagjai igényük szerint fel is szólhatnak a Parlament előtt.

Az európai intézmények között létrejövő intézményközi megállapodások megkötése az Európai Unió működéséről szóló szerződés 295 cikke alapján történik. E megállapodások célja az intézmények – nevezetesen a Bizottság, a Parlament és a Tanács – közötti együttműködés megszervezése és elősegítése.

Az intézményközi megállapodások ugyanakkor nem kötelező érvényűek azokra az intézményekre nézve, amelyek nem írták alá azokat. Ezek az intézmények egyetlen esetben sem ellenezhetik és nem is módosíthatják az Európai Unió alapszerződéseinek rendelkezéseit.

Atipikus aktusok

Az atipikus aktusok az európai intézmények által elfogadott aktusok egy kategóriáját képezik. Vonatkozhatnak az Európai Unió belső szervezésére, vagy lehetnek általánosabb hatályúak, amelyek meghatározott szakpolitikai területekhez kapcsolódnak.

Az atipikus aktusok az Európai Unió (EU) intézményei által elfogadott aktusok. Azért „atipikusak”, mert nem szerepelnek a jogi aktusoknak az EUMSZ (288–292. cikk) meghatározott nomenklatúrájában. Ezért aztán az atipikus aktusok igen változatosak. Egyeseket az Unió alapító szerződéseinek más rendelkezései írnak elő, mások az intézményi gyakorlat során alakultak ki. Az atipikus aktusokra jellemző, hogy rendszerint politikai hatályúak. Ennek ellenére néhány lehet kötelező erejű, de ezek is az Unió intézményi keretére korlátozódnak.

A Szerződésekben meghatározott atipikus aktusok

Az uniós intézmények **eljárési szabályzatai** atipikus aktusok. Az alapító szerződések előírják, hogy az európai intézményeknek el kell fogadniuk saját eljárési szabályzatukat. Ezek a belső szabályzatok határozzák meg az uniós intézmények szervezetét, működését és a belső eljárásaikra vonatkozó szabályokat. Kizárólag az érintett intézményre nézve kötelezőek.

Az alapító szerződések ezenkívül más típusú aktusokról is rendelkeznek, amelyeket az uniós intézmények közötti **politikai párbeszéd** keretében fogadnak el. Ezeknek az aktusoknak az elsődleges célja az **intézmények közötti munka** és **együttműködés** elősegítése. A nemzetközi megállapodások elfogadási eljárása keretében például a Tanácsnak tárgyalási

irányelveket kell intéznie a Bizottsághoz, amelyet annak a megállapodásokról folytatott tárgyalások során szem előtt kell tartania.

Az intézmények ennél tovább is mehetnek, és intézményközi megállapodások keretében szervezhetik meg együttműködésüket. Az ilyen megállapodások szintén atipikus aktusok. Lehetnek kötelezőek, de csak a megállapodást aláíró intézményekre nézve.

A Szerződésekben nem meghatározott atipikus aktusok

Mindegyik uniós intézmény kidolgozott egy sor eszközt a saját tevékenysége keretében.

Az Európai Parlament például bizonyos nemzetközi szintű politikai állásfoglalásait **állásfoglalások** vagy **nyilatkozatok** formájában teszi közzé. A Tanács is rendszeresen fogad el ülései végén **következtetéseket, állásfoglalásokat és iránymutatásokat**. Ezek az aktusok elsősorban az intézmények bizonyos európai vagy nemzetközi kérdésekkel kapcsolatos véleményének adnak hangot. Általános hatályúak, de nem kötelezőek.

A Bizottság is többféle saját atipikus aktust fogad el. Ilyenek például a **közlemények**, amelyek általában új szakpolitikai programokat mutatnak be. A Bizottság **zöld könyveket** is elfogad, amelyek célja nyilvános konzultáció kezdeményezése bizonyos európai kérdéseket illetően. A Bizottság ezen az úton gyűjti össze a szükséges információkat a jogalkotási javaslat kidolgozása előtt. A zöld könyvek eredményeinek fényében a Bizottság néha **fehér könyveket** fogad el, amelyek uniós fellépésekre tesznek részletes javaslatot.

Az Európai Parlament szerepének megerősödése

Az egymást követő szerződések az Európai Parlament hatáskörét fokozatosan kiterjesztették. A Lisszaboni Szerződés továbbviszi e folyamatot azáltal, hogy az Európai Parlament nagyobb befolyást szerez a jogalkotás, a költségvetés és a nemzetközi megállapodások terén.

A jogalkotás terén új intézkedés az együttdöntési eljárás (új nevén a „rendes jogalkotási eljárás”) hatályának kiterjesztése. Ez azt jelenti, hogy a szerződés a Parlamentet a Tanáccsal egyenrangú, valós jogszabályalkotói hatáskörrel ruházta fel bizonyos területeken, amelyeken a Parlament eddig legfeljebb konzultációs joggal rendelkezett. Ilyen terület például a legális bevándorlás, a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés (az Eurojust, a bűnmegelőzés, a büntető jogszabályok közelítése, a bűncselekmények és szankciók

meghatározásának összehangolása), a rendőrségi együttműködés (Europol), illetve a kereskedelempolitikához és a közös agrárpolitikához kapcsolódó egyes rendelkezések.

A költségvetési területen újdonság, hogy többéves pénzügyi keretet, amelyet csak a Parlament jóváhagyásával lehet elfogadni. A Lisszaboni Szerződés ezenkívül eltörli az ún. kötelező kiadások (például a közvetlen agrártámogatások) és a nem kötelező kiadások közötti korábbi megkülönböztetést. Ennek eredményeként a Parlament és a Tanács közösen határoz a kiadások mindegyikéről.

Végezetül a Lisszaboni Szerződés előírja, hogy az Európai Parlament jóváhagyása szükséges minden olyan nemzetközi megállapodás megkötéséhez, mely a rendes jogalkotási eljárás alkalmazási körébe tartozó területek valamelyikét érinti.

Az Európai Parlament, amelynek szerepe az új spontánul kialakult uniós jogalkotási eljárásban csökkent a válság idején valójában évtizedek óta növeli a politikai és döntéshozatali erejét, szerepét a Tanács kárára. A folyamat az Egységes Piac létrehozásáról intézkedő 1986-os „Egységes Okmány” óta mindenkor napirenden volt, és a 2009-ben hatályossá vált Lisszaboni Szerződésig egymást követő reformok mindegyik fázisát az EP-jogosítványok kiszélesítése jellemezte. A Lisszaboni Szerződés, mint láttuk, minőségi betetőzésnek tekinthető, hiszen miközben a tagállami döntéshozásban újabb (ezúttal főként bel- és igazságügyi) területekre terjesztették ki a minősített többséggel történő döntéshozást, alaphelyzetnek minősítették, hogy piacszabályozást érintő (tagállami) többségi szavazásnál, bizonyos kivételtől eltekintve, az EP-nek automatikusan együttdöntési joga van. E csomag része volt az is, hogy a Parlament vétőjogot kapott a többéves költségvetési keret (MFF) kapcsán. Az Európai Parlament 2013 tavaszán el is utasította a megállapodást az EU hétéves költségvetéséről, részben azért, mert a költségvetés bevételi oldalának radikális reformját szorgalmazva tagállami befizetések helyett egy valódi saját forrásokon alapuló EU-költségvetést előirányozva. Egy ilyen elmozdulás nyilvánvalóan növelné az Unió föderalisztikus karakterét a nemzetállami klubtagság modelljével szemben. Az EP bizonyos esetekben (pl. a „hatos csomag”) pedig politikai árukapcsolás keretében ott is vétőval fenyegetőzött, ahol erre formailag nem is lett volna joga.

A nemzeti parlamentek szerepének megerősödése

A Lisszaboni Szerződés elismeri és megerősíti a nemzeti parlamentek szerepét, és nagyobb részvételi lehetőséget biztosít számukra az Unió munkafolyamataiban. A nemzeti parlamenteknek joguk van arra, hogy tájékoztatáshoz jussanak, ellenőrizzék a szubszidiaritás elvének betartását, részt vegyenek a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése terén végzett értékelő eljárásokban és a szerződések felülvizsgálatában.

A Lisszaboni Szerződés alapvető fontosságú lépést jelent a nemzeti parlamentek európai integrációjában, minthogy első ízben foglalkozik azokkal egy teljes cikkben. Az Európai Unióról szóló szerződés 12. cikke összegyűjti azokat a nemzeti parlamentekre vonatkozó rendelkezéseket, amelyek a korábbi szerződésekben szétszórva voltak megtalálhatók. A nemzeti parlamentek részvétele két formában valósul meg: a tájékoztatáshoz való jog és a kifogásolási jog formájában.

A Lisszaboni Szerződés főként a szubszidiaritás ellenőrzése terén hozott előrelépést: azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos uniós hatáskörébe, az Unió csak abban az esetben járhat el, ha a közösségi szinten végrehajtott intézkedés hatékonyabb megoldást jelent, mint a tagállami szintű fellépés. A nemzeti parlamentek a szerződés értelmében jelezhetik, miért ítélik úgy, hogy egy javaslat nem felel meg a szubszidiaritás elvének. Az eljárás ezután két lépésben folytatódik. Amennyiben a nemzeti parlamentek egyharmada úgy ítéli, hogy a kérdéses javaslat nem felel meg a szubszidiaritás alapelvének, a Bizottságnak felül kell vizsgálnia javaslatát, melyet ezt követően fenntarthat, módosíthat vagy visszavonhat. Amennyiben a nemzeti parlamentek többsége úgy találja, hogy a javaslat nem felel meg a szubszidiaritás elvének, és a Bizottság ettől függetlenül fenntartja javaslatát, különleges eljárás indul. A Bizottság köteles megindokolni, miért döntött javaslata fenntartása mellett. Ezt követően az Európai Parlament és a Tanács határoz arról, folytatható-e a jogalkotási folyamat. A nemzeti parlamentek utólagosan is fordulhatnak az Európai Unió Bíróságához egy jogi aktus megtámadásának igényével, amennyiben megítélésük szerint az ellentétes a szubszidiaritás elvével. A Lisszaboni Szerződés emellett teljes mértékben bevonja a nemzeti parlamenteket a szerződések felülvizsgálati eljárásába:

Ezen túlmenően pedig azt a jogot is megkapták a nemzeti parlamentek, hogy az úgynevezett „áthidaló klauzulák” keretein belül a különleges jogalkotási eljárásról a rendes jogalkotási

eljárásra való áttérés, illetve az egyhangú szavazásról a minősített többséggel történő szavazásra való áttérés nem történhet meg a nemzeti parlamentek jóváhagyása nélkül.¹

A nemzeti parlamentek információs jogának kiteljesítése érdekében pontos lista készült a nemzeti parlamentekhez kötelezően továbbítandó dokumentumokról (fehér könyvek, zöld könyvek, közlemények, az éves jogalkotási program, a jogalkotási aktusok tervezete). A nemzeti parlamentek ezenfelül különleges tájékoztatáshoz való joggal is rendelkeznek a bel- és igazságügyi kérdésekben. és részt vesznek az Eurojust tevékenységének értékelésében és az Europol tevékenységének ellenőrzésében is. A nemzeti parlamentek emellett folyamatos tájékoztatást kapnak az uniós csatlakozási kérelmekről.

Az uniós módszer, mint a hatalomgyakorlás új konföderális módja

Az EP szerepének a Tanács kárára történő jogszabályi növekedésével - ami az unió nemzetek feletti profiljának erősödésével járt együtt - párhuzamosan a válság kényszere miatt egy jelentős kilengés történt a konföderális, kormányközi modell irányába is. A válságkezelés komplexitását részben az adja, hogy az a pénzügyi-gazdasági stabilizáció mellett új típusú döntéshozatali és egyeztetési struktúrákat is létrehozhat az Európai Unión belül. A korábbi krízisek során is előtérbe kerültek a válságból történő kilépést célzó intézkedések elfogadtatására vonatkozó kormányközi megoldások, de most a kormányköziség egy új típusa jelent meg. A tagállamok közötti együttműködésnek kialakulhatnak olyan új módjai, amelyek a közösségi módszer helyébe léphetnek, így az uniós döntéshozatal radikálisan átalakulhat. Megjelenhet az ún. *uniós módszer*, amely a közösségi módszertől eltérő logikát követő tagállamok közötti lazább együttműködési forma. Vagyis a kormányköziség kerül előtérbe a páneurópai (a Bizottság és a Parlament által erősen befolyásolt és EU-jogot alkotó) eljárások helyett. Ennek természetesen nagy jelentősége van az egyes intézmények jellege és erőviszonyai szempontjából, és elvezethet a dezintegráció visszafordíthatatlan folyamatához is. A válságkezelés eredményeképp az Európai Unió szerződésein kívüli megoldások is megjelenhetnek, és meg is jelentek. Más szóval a válság hatására az EU *konföderális* jellege erősödött a *föderális* jellege helyett. Ha azonban a föderalizáció erőre kap a válság megoldása után vagy akár a válságkezeléssel párhuzamosan, a kormányköziség felé való intézményi és eljárási elmozdulás csak átmeneti jelenség lesz.

---

¹ http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0042_hu.htm

A válság során egyre inkább alkalmazott uniós módszernek a szerződéses megállapodások kötése lehet az egyik kulcseleme, amely így megoldást kínálhat az uniós hatáskör hiányára. A tagállamok a szerződéses megállapodás keretében önkéntes vállalással köteleződhetnek el az ún. országspecifikus ajánlások végrehajtása tekintetében. Az uniós módszert a tagállami együttműködés egy olyan formájaként lehet meghatározni, amelyet a szerződésekben lefektetett célok megvalósítása és a többoldalú felügyeleti rend végrehajtása érdekében folytatnak a tagállamok egymás között olyan szakpolitikai kérdésekben, amelyekben az Unió nem rendelkezik hatáskörrel. Az uniós módszer tehát automatikusan nem vezethet uniós jogi aktus elfogadásához. A megállapodások részben politikai jellegű dokumentumok formáját öltik, részben a szerződéseken kívüli megállapodásokban jelenhetnek meg.

Az új kormányközi szerződésalkotás példája volt a fiskális paktum elfogadásának folyamata. A paktum az EU-s szerződéseken kívül létrehozott nemzetközi szerződés, és a legfontosabb rendelkezése az ún. arany szabály, amit a részes tagállamoknak az alkotmányukba vagy azzal egyenértékű jogszabályba át kell ültetniük. Az arany szabály szerint a 60 százaléknál magasabb államadósággal rendelkező országokban a költségvetési hiány strukturális egyenlege nem haladhatja meg a 0,5 százalékot. Egy további rendelkezés szerint az együttműködésben részt vevő feleknek egymást kölcsönösen tájékoztatniuk kell egymást az állampapír-kibocsátási terveikről. Normális esetben szerződésmódosításhoz kormányközi konferencia (IGC) összehívása szükséges, az alkotmányszerződés előkészítésére pedig konventet állítottak fel. Az ott kialakítandó konszenzus nagyon nehezen biztosítható. Az „alkotmányozó” konvent gyakorlata megmutatta, hogy az eredeti szándéktól alapvetően eltérő eredményeket is hozhat a különböző politikai programokkal részt vevő kormányok, nemzeti, illetve európai parlamenti képviselők törekvéseinek eredője. Az IGC keretében kidolgozott és valamennyi szerződő félre kötelező szerződés módosításának elfogadása egyhangúságot igényel. A rendes szerződésmódosítás tehát hosszadalmas, és ezért a komoly politikai ellentétek várható kialakulása miatt kockázatos lett volna a válság idején. A fiskális paktumot szorgalmazó tagállamok érdeke ezért a gyors megegyezés volt. Megkönnyítette a tárgyalások lebonyolítását és a végleges tervezet elfogadását az is, hogy annak elfogadásához csak az euró csoporthoz tartozó 17 tagország egyetértésére volt szükség.

II. Rész a Tanács működésének ismertetése

Az Európai Unió Tanácsa

Az Európai Unió Tanácsa az Unió változó összetételben ülésező, kormányközi alapon működő fő **döntéshozó-jogalkotó** szerve. A Tanács – többnyire az Európai Parlamenttel együttműködve – fogadja el azokat a jogi aktusokat, amelyek közvetlenül érintik a polgárok életét, és jelentős nemzetközi hatással járnak. A Tanács a tagállamok szakminisztereiből áll, és a tárgyaló témától tíz különböző összetételben ülésezik. A Tanács ezáltal a tagállamok érdekképviseleti intézménye, amelynek keretében a testület döntései a tagállamok nemzeti érdekeinek eredőjeként születnek meg. A Tanács döntéseit két szinten készítik elő: szakértői szintű munkacsoportok, amelyek fölött az állandó képviselők (nagyköveti szintű) testülete, a Coreper (francia: „Comité des représentants permanents”) helyezkedik el. A Tanács döntéseit miniszteri szinten fogadja el; ezért hívják „Miniszterek Tanácsának” is.

A Tanács jogilag egységes intézmény. Ennek két fontos következménye van. Egyfelől bármilyen jogszabály, rendelkezés, amely az Unió hatáskörébe tartozik, eljárásjogilag bármelyik tanácsi formációban elfogadható. Másfelől az egyes **tanácsi formációk** között nincs formális fölé- és alárendeltség. A Tanács szakterületek szerint tagozódva tíz különböző formációban ülésezik. A formációk száma és összetételük hosszú évek fejlődésének eredménye és az Általános Ügyek Tanácsa egyszerű többséggel módosíthatja azt. A jelenlegi tanácsi formációk az Általános Ügyek Tanácsa (ÁÜT), Külügyek Tanácsa (KÜT), Gazdasági és Pénzügyek Tanácsa (ECOFIN), Bel- és Igazságügyi Tanács (BIÜT), Foglalkoztatási, Szociális, Fogyasztóvédelmi és Egészségügyi Tanács (EPSCO), Versenyképességi Tanács (belső piac, ipar és kutatás, világűr) (COMPET), Közlekedés, Távközlés és Energia Tanács (TTE), Mezőgazdaság és Halászati Tanács (AGRIFISH), Környezetvédelmi Tanács (ENVI) és Oktatás, Ifjúság, Kultúra és Sport Tanács (EYC).

A Lisszaboni Szerződés újítása, hogy kétfelé bontotta a korábbi Általános Ügyek és Külszolgálatok Tanácsa formációt. A Szerződés értelmében az Általános Ügyek Tanácsa (ÁÜT) az a tanácsi formáció, amely általános és átfogó hatáskörrel rendelkezik a többi Tanácsban folyó munka összhangja, az uniós politikák átfogó koordinációja és a több uniós politikát érintő horizontális kérdésekért, és mindazokért a kérdésekért, amelyek megoldásával az Európai Tanács őt megbízza. A Külügyek Tanácsa (KÜT) felelős a közös kül- és biztonságpolitikáért, a közös biztonsági és védelmi politikáért, a közös kereskedelempolitikáért, a fejlesztési együttműködésért és a humanitárius segítségnyújtásért,

valamint az Európai Unió külső fellépésének egészéért is. A gyakorlatban általában minden hónapban ülésezik az Általános Ügyek Tanácsa, a Külügyek Tanácsa, a Gazdasági és Pénzügyek Tanácsa és a Mezőgazdasági és Halászati Tanács. A többi formáció egy félévben csupán három-négy alkalommal.

Az **egyes tanácsülések** napirendje minden esetben kétszer két részre oszlik: az első részt a „jogalkotási döntéshozatal,” a másodikat „a nem jogalkotási tevékenység” képezi. Mindkét rész esetében megkülönböztetünk vita nélküli („A”), illetőleg vitás („B”) napirendi pontokat. Az „A” pontokról az állandó bizottságokban a Coreper szintjén megállapodás született, így ezek a Tanács részéről már csak formális jóváhagyást igényelnek. A „B” pontok vitát igénylő döntéstervezeteket jelölnek. Érdekes, hogy a „vita nélküli” illetve „vitás” napirendi pontokat a Coreper szintjén is megkülönböztetjük, azonban itt az „A” és „B” helyett itt „I-es” és „II-es” napirendi pontról beszélünk.

A miniszterek közti dialógus szorosabbá tétele érdekében az elmúlt időszakban bevett gyakorlattá váltak az informális miniszteri ülések, amelyek nem minősülnek tanácsülésnek, így ezek során formális döntés sem hozható, illetve hivatalos dokumentum sem fogadható el. A formális ülések során is szokás az informális munkavacsorák, munkaebédek szervezése, amelyek esetében a zárt kör és az informális jelleg miatt nagyobb esély lehet a politikai megállapodás elérésére, vagy a nyílt, őszinte párbeszédre. A formális tanácsülések helyszíne Brüsszel, kivéve az áprilisi, júniusi és októberi üléseket, amelyeket Luxemburgban tartanak. Az informális üléseket az elnökséget adó tagállamban szokták tartani.

A Tanács döntéseit háromféle **szavazási formán** keresztül hozhatja meg. Az általános szabály szerint a Tanács a döntéseit minősített többséggel hozza, kivéve, ha a Szerződések eltérően nem rendelkeznek. Csak eljárási, illetve olyan kérdésekben szavaz egyszerű többséggel, amelyekről a Szerződések külön nem rendelkeznek. Az egyhangú szavazás kivételes döntéshozatali forma, amelyet a legérzékenyebb kérdésekben alkalmaznak, általában olyan kérdések, amelyek a nemzeti szuverenitás szempontjából különösen fontosak, mint pl. kül- és biztonságpolitika, adóharmonizáció, és amelyekben a tagállamok mindezülig kevésbé voltak hajlandók lemondani vétőjogukról. **2014. november** elsejétől új szavazási rend lesz bevezetve a Tanácsban, mégpedig az ún. **kettős többség** elve. Eszerint egy döntés megszületéséhez a tagállamok 55 százalékának egyetértése kell majd, de úgy, hogy egyben reprezentálják az EU népesség legalább 65 százalékát. Az új szavazati rendszer kedvező lesz

a nagy tagállamoknak és kedvezőtlen a közepes tagországoknak. A döntéshozatali szimuláció már a kettős többség elvének alkalmazására fog épülni.

A Tanács munkáját előkészítő testületeként hozták létre az **Állandó Képviselők Bizottságát**, az ún. Coreper-t, amely a tagállamok EU mellé rendelt brüsszeli nagyköveteiből (illetve azok helyetteseiből) áll. A Coreper feladata, hogy a tanácsi munkacsoportban, szakértői szinten különböző okokból nyitva maradt kérdéseket megpróbálja rendezni, vagy a miniszterek számára úgy előkészíteni, hogy a tanácsülésen a szükséges politikai döntés megszülethessen. A Coreper egyfelől egyfajta politikai többletet jelent a munkacsoporthoz képest abban a tekintetben, hogy bizonyos mértékig képes, ill. lehetősége van arra, hogy a szakmai mozgástereken túl politikai kompromisszumokat javasoljon vagy készítsen elő. Másfelől a Coreper tudja elvégezni azt a szakmai-technikai munkát, amellyel nem célszerű a miniszteri üléseket terhelni. A nagy munkamennyiségre tekintettel a Coreper két részre tagozódik. Az ún. Coreper II tagjait az állandó képviselők (PR) (vagyis nagykövetek), a Coreper I tagjait pedig az állandó képviselők helyettesei (DPR) képezik. A politikai szempontból érzékenyebb ügyekkel foglalkozó Coreper II. az Általános Ügyek Tanácsa (ÁÜT), a Külügyek Tanácsa (KÜT), a Bel- és Igazságügyi Tanács (BIÜT), valamint a Gazdasági és Pénzügyi Tanács (ECOFIN) tanácsi formációk előkészítéséért felelős. A Coreper II üléseket közvetlen előkészítéséért az ún. Antici-csoport felel. (A csoport nevét P. Antici olasz diplomata után kapta, aki az Antici-csoport első elnöke volt 1975-ben.) Ehhez hasonlóan a Coreper I ülések előkészítéséért a Mertens-csoport felel. (Ennek szintén 1993-as első elnöke, egy belga diplomata a névadója). Az Antici és Mertens diplomaták az állandó képviselők, ill. helyetteseik közvetlen munkatársai, az egyes Coreper alá tartozó területek koordinátorai.

A Tanács munkáját további mintegy 200-250, témák szerint elhatárolt állandó, illetve ad hoc jelleggel felállított **tanácsi munkacsoport** készíti elő. Számuk és feladatuk gyakran változik az éppen aktuális, napirenden lévő kérdéseknek megfelelően. E munkacsoportok a tagállamok hazai közigazgatásának adott szakkérdésért felelős munkatársaiból állnak, akik folyamatosan egyeztetve, időközönként üléseket tartva, szakmailag előkészítik a Tanács, illetve a Coreper elé kerülő döntési tervezeteket. Csak azok a kérdések kerülnek vitás napirendi pontként a Coreper napirendjére, amelyekről a tagállami képviselők nem tudnak a munkacsoportok szintjén megegyezni.

A Tanács **elnökségét** félévenként felváltva tölti be egy-egy tagállam. A folytonosság biztosítása érdekében az egymást követő elnökségek előre meghatározott hármas csoportokban („trió-elnökség”) segítik egymás tevékenységét, és közösen másfél éves keretprogramot készítenek, illetve a soros elnökség fél éves, részletesen kidolgozott elnökségi programot dolgoz ki. A soros elnök tagállam hívja össze a Tanácsot, elnököl a Tanács minden testületében (Coreper, munkacsoportok), hív fel szavazásra, és írja alá az elfogadott aktusokat. Az egyetlen kivétel ebből a szempontból a Külügyek Tanácsa és az ahhoz tartozó testületek, amelynek ülései esetében a külügyi főképviselő (illetve megfelelő munkatársa) jár el elnökként. Az elnökség állítja össze a napirendet, és meghatározó szerepe van a tárgyalások menetének, illetve a szavazás előkészítésének alakításában. Ezáltal az elnökségnek komoly súlya van az elnöki időszak alatt tárgyalásra kerülő ügyek kezelésének, azok kimeneteleinek befolyásolásában. Az elnökséget betöltő ország – a külügyi főképviselő mellett, illetve helyettesítésekor – kulcsszerepet játszik az Unió külső képviseletében és külpolitikai álláspontjának megjelenítésében is.

A Tanács és soros elnöksége munkáját a Tanács apparátusa, az uniós tisztviselőkből álló **Főtitkárság** segíti. Fő feladata az ülések előkészítése, a tanácsi döntéshozatal előmozdítása, és ennek érdekében a soros elnökség munkájának segítése. Önállóan nem dönt, de tanácsot adhat, mint a Tanács „intézményi emlékezete”. A Főtitkársághoz tartozik a Tanács Jogi Szolgálat, amelynek elengedhetetlen szerepe van a jogi konzisztencia és következetesség biztosításában a tanácsi munka során.

Az Európai Tanács

Az Európai Unió Tanácsával szemben az Európai Tanács (EiT) az Európai Unió állam- és kormányfőinek, valamint a Bizottság elnökének testülete. Bár nem része a formális döntéshozatali folyamatnak, stratégiai, politikai döntései révén az Unió csúcsszerve, amely meghatározza az Európai Unió általános politikai irányait. A testület munkájában részt vesz az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője, valamint, ha a napirend úgy kívánja, az Európai Központi Bank elnöke. Az EiT ülései a gyakorlatban szűk körűek és zártak, ezáltal is elősegítve az érzékeny politikai kérdések megtárgyalását. A tagállamok részéről egyedül a kormány- illetve államfő vehet részt; távolléte esetén nem helyettesíthető, de szavazati jogát írásban átadhatja egy másik tagállam kormány- illetve államfőjének.

Bár az állam- és kormányfők találkozóira 1974 óta rendszeresen sor került, e csúcstalálkozók **státusza** sokáig jogilag tisztázatlan volt. Végül a Lisszaboni Szerződés az Európai Tanácsot az Unió különálló intézményévé emelte. Annak ellenére, hogy az EiT önálló intézményi státuszt kapott, saját adminisztrációval nem rendelkezik. üléseinek előkészítésében, lebonyolításában a Tanács Főtitkárságára támaszkodik. Annak érdekében, hogy hatáskörét egyértelműen elhatárolja a Tanácstól, a Szerződés kimondja, hogy az Európai Unió nem rendelkezik jogalkotói hatáskörrel. Fő feladat, hogy nagy horderejű, stratégiai kérdésekben döntsön, valamint meghatározza az Unió számára a követendő általános politikai irányvonalat, és prioritásokat. E feladatok mellett a Szerződések néhány konkrét döntés meghozatalát is az EiT hatáskörébe utalták (ilyen például a Bizottság elnökének jelölése). Ezek közül számos nagy jelentőségű, kvázi-alkotmányos jellegű (pl. az Európai Parlament pontos összetétele) döntés is szerepel, ami lehetővé teszi, hogy ezekben a kérdésekben ne kelljen a Szerződéseket módosítani. Az EiT tanácsi következtetéseket fogad el, amelyben a tárgyalások eredményeit, stratégiai döntéseit rögzíti. A konkrét döntések eredményeként határozatot is elfogadhat. E határozatok nem minősülnek az Unió jogalkotási eljárása szerint elfogadott jogalkotási aktusnak. Ilyen, az Európai Stabilitási Mechanizmus létrehozásáról szóló határozat került elfogadásra például 2011. március 25-én.

Az Európai Tanács, elnökének összehívására, félévente kétszer ülésezik. Ha a helyzet úgy kívánja, az elnök rendkívüli ülést is összehívhat. A tapasztalatok alapján a kötelező évi négynél gyakrabban tartanak EiT ülést, ami jelzi e testület szerepének növekedését. Az EiT üléseit az Általános Ügyek Tanács (ÁÜT) készíti elő. Főszabályként az EiT ülését közvetlenül ÁÜT-nek kell megelőznie, csak rendkívüli esetben ülhet más tanácsi formáció az EiT előtt. A rendkívüli csúcsok előtt azonban általában nem kerül sor rendkívüli ÁÜT-re, így – az EiT időzítésének függvényében – előfordulhat, hogy azt a Coreper készíti elő. A Lisszaboni Szerződés értelmében az EiT összes ülésére Brüsszelben kerül sor. Az EiT napirendjére az EiT elnöke tesz javaslatot az EU Tanácsának soros elnökével és a Bizottsággal történő konzultációt követően. Az EiT döntéseit konszenzussal hozza, kivéve egy-két meghatározott esetben, ahol minősített többségi szavazattal dönt (pl. saját elnökének megválasztásakor). E szavazás rendje a Tanácsban alkalmazottéval megegyezik. Valamely tag tartózkodása nem akadályozza az EiT-et a döntéshozatalban.

A Lisszaboni Szerződés hozta létre az EiT **állandó elnökének** pozícióját, korábban a soros elnökség állam- illetve kormányfője látta el e funkciót. Az elnököt az EiT minősített

többséggel választja meg – egyszer megújítható – két és fél éves időtartamra. Az elnök mandátuma alatt semmilyen nemzeti tisztséget nem tölthet be. Azt ugyanakkor nem zárja ki a Szerződés, hogy más európai uniós tisztséget lásson el, ami lehetőséget teremt akár arra is, hogy az Európai Tanács és az Európai Bizottság elnöke egy személy lehessen. Az elnök feladata az ülések összehívása, előkészítése, vezetése, a folyamatosság biztosítása, a konszenzus kialakításának ösztönzése, valamint az ő (vagyis az állam- és kormányfők) szintjén az Unió külső képviselője (miniszteri szinten ez a külügyi és biztonságpolitikai főképviseelő szerepköre). Az ülések előkészítéséről és folyamatosságáról a Bizottság elnökével együttműködve és az ÁÜT munkája alapján gondoskodik. Az Európai Parlamentben is az elnök képviseli az EiT-et, amikor minden csúcstalálkozó után be kell számolnia az ülés eredményeiről.

Az Európai Tanács szerepe az, hogy a legfontosabb politikai és stratégiai kérdésekben döntsön. Annak ellenére, hogy az Európai Tanács nem része a formális jogalkotás rendszerének, az intézményi hááromszögnek, részben a státuszát erősítő intézményi reformoknak, részben a gazdasági válság kihívásai következtében szerepe egyre hangsúlyosabb. Jól mutatja ezt, hogy az Unió közép és hosszú távú működését alapvetően befolyásoló két kiemelkedő ügyben, az Unió költségvetését hét évre meghatározó többéves pénzügyi keret (MFF), illetve a valódi Gazdasági és Monetáris Unióra (EMU) vonatkozó javaslat, is irányadó az állásfoglalása.

III. Rész: Szimuláció egy lehetséges menetének rövid leírása és mintamandátumok

A szimuláció menete

Minden hallgató egy EU tagállamot képvisel majd egy kiinduló mandátummal, és egy *pro domo*, vagyis titkos mandátummal. A cél, hogy az Európai Technológiai és Innovációs Intézet létrehozásáról döntés szülessen, illetve az, hogy a tagállamok teljesítsék a mandátumukat. Az Európai Bizottságot és az Elnökséget (a Tanács soros elnökségét) a szimuláció vezetője alakítja.

0.

A Bizottság (a szimuláció vezetője) ismerteti az ETII projekt lényegét és a legfontosabb eldöntendő kérdések körét.

I.

Minden hallgató ismerteti a saját mandátumát és jegyzeteli a többi tagállami mandátumot.

II.

Az elnök összefoglalja az álláspontokat, felméri a legfontosabb ütközési pontokat és megkísérli összehangolni az álláspontokat.

III.

A hallgatók visszavonulnak és informális tárgyalásokat folytatnak egymással, megkísérelnek különalkukat kötni.

IV.

A hallgatók röviden írásban összefoglalják a fejleményeket és megküldik a fővárosaiknak.

V.

A hallgatók új mandátumot kapnak a fővárosoktól, amiket ismertetnek.

VI.

Az elnökség összegez és megpróbálja kialakítani a kompromisszumot.

VII.

A hallgatók (delegációk) reagálnak. Szavazás.

VIII.

Az Elnökség összefoglalja a megszületett kompromisszumot, amennyiben azt sikerül elérni.

IX.

A szimulációt a hallgatók és a szimuláció vezetője közösen értékeli.

0. RÉSZ

Bizottsági előterjesztés

ETII beruházás kezdete:	2010
ETII indulása:	2013
Fő kutatási területek:	biotechnológia, nanotechnológia, informatika
2010-2013 költségvetés összesen:	120 millió euró
2010:	40 millió
2011:	30 millió
2012:	30 millió
2013:	20 millió
Költségvetés forrása:	50% EU, 20% tagállamok, 30% vállalatok és egyetemek
Éves működési költség:	15 millió euró
Létszám:	200 fő
Székhely:	?
Igazgató kinevezésének időtartama:	6 év
Igazgató személye:	?
Igazgatótanács létszáma:	11 fő
Igazgatótanács tagjainak nemzetisége:	?
Felügyelőbizottság elnöke:	Európai Bizottság illetékes vezető személyisége

Szavazati arányok a minősített többségi szabályok szerint 2014. november 1-ig

1. Németország	29	
2. Magyarország	12	
3. Egyesült Királyság	29	
4. Ausztria	10	
5. Spanyolország	27	
6. Belgium	12	
7. Hollandia	13	
8. Lengyelország	27	
9. Svédország	10	
10. Dánia	7	
11. Finnország	7	
12. ELNÖKSÉG: PORTUGÁLIA	12	
Összesen:	195	
<i>Minősített többség:</i>	<i>144</i>	<i>(74%)</i>
13. +1 Litvánia	12	
14. +2 Csehország	12	
15. +3 Görögország	12	
Összesen II.	226	
<i>Minősített többség:</i>	<i>167</i>	

I. RÉSZ : MANDÁTUMOK ISMERTETÉSE

ELNÖKSÉG MANDÁTUMA

A Bizottság előterjesztésének támogatása, a nyitott kérdések vitára bocsátása, preferencia nélkül. Legfontosabb vél: az Intézet létrehozása.

Mandátum I. Németország 29 szavazat

Németország támogatja az előterjesztést. Az alábbi feltételekkel:

- Az ETII székhelye Berlin;
- Az induló költségvetés nem haladhatja meg a 100 millió eurót és már 2012-től indulnia kell a működésnek;
- A felügyelőbizottság elnöke a tagállamok által választott személy és nem a Bizottság képviselője;

Pro domo mandátum: a legfontosabb feltétel a berlini helyszín elérése, a többi kérdésben lehet rugalmasság.

Mandátum I. Magyarország 12 szavazata

Magyarország támogatja az Intézet létrehozását, de kizárólag a következő pénzügyi perspektívában, vagyis a beruházás kizárólag 2014-től indulhat. A költségvetés megosztása viszont így sem megfelelő, mivel az EU-nak kell 100%-ban finanszíroznia a beruházást. A kutatási tematikákkal sem ért egyet, a nanotechnológia helyett agrárkutatásokra kellene építeni.

Pro domo mandátum: el kell halasztani a beruházást minden áron, amennyiben ez mégsem sikerül:

- minimalizálni kell a költségvetési hozzájárulást***
- minél több posztot kell szerezni a menedzsmentben.***

-

Mandátum I. Egyesült Királyság 29 szavazat

Az Egyesült Királyság NEM támogatja a tervet, mert nem hiszi, hogy hasznos lenne egy ilyen intézet. A kutatást és az innovációt a piacra és a vezető egyetemek kapacitásaira kell bízni.

Pro domo mandátum: csak abban az esetben lehet támogatni az ETII-t, ha annak székhelye Oxfordban lesz.

Mandátum I. Ausztria 10 szavazat

Ausztria támogatja az Intézet létrehozását, de igényt tart az igazgató posztra. Emellett elengedhetetlen a költségek lefaragása 90 millió euróra és a működési költségek évi 13 millió euróban való maximálása. A kutatásoknak az agrárkutatásokra, pl. GMO alkalmazások kell koncentrálniuk.

Pro domo mandátum: mindent el kell követni az igazgatói pozíció megszerzéséért és a költségek csökkentéséért.

Mandátum I. Spanyolország 27 szavazat

Spanyolország nem tartja megfelelő tárgyalási alapnak a Bizottság előterjesztését, mert nem derül ki világosan és meggyőzően, hogy milyen hozzáadott-értéket fog adni a tervezett intézet. A költségvetési tervek sem kielégítő megalapozottságúak. Részletesebb költségvetési terveket kell készíteni és meggyőzőbb elemzés kell az intézet szakmai tevékenységére vonatkozóan. Amíg ez nem készül el, Spanyolország nem tudja támogatni a tervet.

Pro domo mandátum: A negatív hozzáállást sokáig fent kell tartani, és rászorítani a Bizottságot a pontosabb tájékoztatásra, a végcél – amennyiben feláll az intézmény – a székhely Madridba helyezése.

Mandátum I. Belgium 12 szavazat

Belgium támogatja ugyan az ETII-t, de csak a 2014-től kezdődő időszaktól, a jelenlegi gazdasági helyzet nem teszi lehetővé egy ilyen volumenű beruházás létrehozását.

Pro domo mandátum: az előterjesztést meg kell vétózni a jelenlegi formában, ragaszkodni kell a beruházás elhalasztásához.

Mandátum I. Hollandia 13 szavazat

Hollandia támogatja a projektet. A kutatások fókuszra kell, hogy legyen, a biotechnológia és az IT még elfogadható, de ezen kívül semmi más. A felügyelőbizottság elnökének hollandnak kell lennie és a költségvetést jelentősen meg kell szorítani, minimum 20 százalékkal.

Pro domo mandátum: mindent meg kell tenni az Intézet mielőbbi elindulásáért, támogatni kell minden tagállamot, aki ebben érdekelt, de ragaszkodni kell a felügyelőbizottsági elnöki pozícióhoz.

Mandátum I. Lengyelország 27 szavazat

Lengyelország támogatja az Intézet felállítását, de ragaszkodik ahhoz, hogy vagy az intézmény elnöke legyen lengyel, vagy a székhelye legyen Varsó. A kutatásokat ki kell egészíteni az agrárkutatások területével is. Emellett a lengyel támogatásért cserébe azt is követeli, hogy soron kívül emeljék meg Lengyelország tejkvótáját 30 százalékkal 2010-től.

Pro domo mandátum: attól függően, hogy az elnöki posztra vagy a székhelyre látszik-e nagyobb esély a többi ország mandátumának ismeretében, valamelyikért a végsőkéig küzdeni kell, ez vonatkozik a tejkvóta kérdésére is. Mindkettő olyan követelés, aminek megghiúsulása esetén Lengyelország nem fog szavazni. (Titkos záradék: titkos paktumra kell törekedni Németországgal.)

Mandátum I. Svédország 10 szavazat

Svédország támogatja az ETII-t és kész konstruktívan részt venni a vitában, de egyelőre nem tartja szakmailag megalapozottnak a Bizottság előterjesztését a költségvetésre vonatkozóan: pontosabb és részletesebb adatokat kér. Svédország ragaszkodik a felügyelőbizottsági elnöki pozícióhoz, és 5 főben maximálná a felügyelőbizottsági tagok számát. Ragaszkodik ahhoz, hogy a székhely egy nagy innovációs tapasztalatokkal és neves egyetemmel rendelkező városban legyen. A kutatási területeket ki kell egészíteni az úrkutatással. Az ETII-t minél hamarabb működőképessé kell tenni. Mindemellett Svédország élesen elítéli, hogy egyes országok felhasználva ezt az előterjesztést teljesen ide nem tartozó kérdések (tejkvóta) felemlegetésével zsarolják az Uniót.

Pro domo mandátum: Az ETII fontos és hasznos kezdeményezés és feltétlenül meg kell akadályozni, hogy homályos politikai alkuk áldozata legyen, vagyis azt, hogy inkompetens igazgatója és kutatási tradíciókkal és innovációs kapacitással nem rendelkező székhelye legyen. (Titkos záradék: mindenképpen el kell kerülni, hogy a székhelye új tagországban legyen.)

Mandátum I. Dánia 7 szavazat

Dánia nem tartja megalapozottnak a Bizottság előterjesztését és túlzottnak ítéli a költségvetési igényeket. A kutatási területeket az agrárkutatással és az úrkutatással kell kiegészíteni. Ezzel együtt Dánia támogatja a tervet.

Pro domo: Össze kell fogni Svédországgal, egymás pozícióit támogatni és ezzel a szinergiával, egyeztetett fellépéssel kölcsönösen erősíteni egymást.

Mandátum I. Finnország 7 szavazat

Finnország teljes melessélességgel támogatja a tervet. A tervezett 200 fős kapacitást azonban nem tartja elégségesnek, hiszen 200 fővel képtelenség egy nemzetközi szinten is jelentős kutatóközpontot létrehozni. Finnország támogatja a költségvetés megemelését is, ezt azonban nem a tagországok befizetésének növelésével, hanem a magánszektor hozzájárulásának a növelésével érne el. Sőt vállalja, hogy amennyiben Helsinki lesz az intézmény székhelye, akkor a jelenlegi költségvetési tervhez pótlólagos magánszektor befizetéseket mozgósít. A jelenlegi 40 milliós magánszektori befizetési előirányzat felett további 20 milliót.

Pro domo mandátum: a Helsinki székhely kivívása a legfontosabb, ehhez puhatolózni kell az északi országoknál (Svédország, Dánia, Hollandia, Litvánia) és további országoknál egy szövetség kialakításához.

Mandátum I. Litvánia 7 szavazat

Litvánia elvi szinten támogatja az előterjesztést, de cserébe tejkvótája emelését kéri.

Pro domo: a tejkvóta emelésre csak egy Lengyelországgal való együttműködés esetén van esély. Támogatni kell a lengyel kérést viszonyossági alapon.

Mandátum I. Csehország 12 szavazat

Csehország nem támogatja a kezdeményezést, mert nem tartja indokoltnak egy ilyen intézmény felállítását. (Meg kell indokolni). Mindemellett Csehország élesen elítéli, hogy egyes országok felhasználva ezt az előterjesztést teljesen ide nem tartozó kérdések (tejkvóta) felemlegetésével zsarolják az Uniót.

Pro domo: figyelni kell a brit pozíció alakulását, amennyiben a britek hozzáállása pozitív lesz, Csehország is feladja ellenkezését. Ennek ellentételezését még ki kell találni, cseh kutatók nagyszámú alkalmazása, illetve igazgatótanácsi tagságok kivívása merülhet fel.

Mandátum I. Görögország 12 szavazat

Görögország támogatja az előterjesztést, de ragaszkodik ahhoz, hogy egy nemzetközi hírű szakpolitikusát tegyék meg igazgatónak. Kompromisszumként felajánlja, hogy az igazgatói mandátum hosszát (6 év) megfeleznék és a görög jelölt csak 3 évig látná el a funkciót.

Pro domo mandátum: nem reális az igazgató pozíció megszerzése, de az utolsó pillanatig ragaszkodni kell hozzá és vagy különalkut kötni a lengyelekkel, hogy a tejkvóta kérésük megtámogatásáért cserébe 3-3 évre görög - lengyel igazgatópáros irányítaná az intézetet.

A BIZOTTSÁG REAKCIÓJA ÉS ÖSSZEGZÉSE AZ ELSŐ FORDULÓ UTÁN

Legfontosabb kritikai észrevételek:

- **Megalapozatlan költségvetési terv**
- **Megalapozatlan tevékenységi terv**

A Bizottság ezekre az észrevételekre válaszol.

II. RÉSZ: AZ ELNÖKSÉG ÖSSZEFOGLALÓJA A TÁRGYALÁSOK ELSŐ FORDULÓJA UTÁN

Figyelem: az elnökség kizárólag a nyilvánosan elmondott mandátumok alapján tud értékelni, a pro domo mandátumokat nem ismeri!

Általános értékelés: a kompromisszum még messze van, de alapvetően a konszenzuskeresés jellemzi a tárgyalásokat. Az elnökség jó esélyt lát a megegyezésre.

1. Nyitott kérdések

a. A legfontosabb nyitott kérdések

- *Székhely*
- *Igazgató személye*
- *Költségvetési kérdések*

b. Másodlagos jelentőségű nyitott kérdések

- *A kutatási területek köre*
- *Felügyelőbizottság vezetőjének személye*
- *A működés kezdetének időpontja*

c. A tagállami táborok (csoportok) véleményének ismertetése

- Egyértelműen pozitív: D, A, NL, SF
- Inkább pozitív, erős feltételekkel: H, B, P, S, DK, (LT, GR)
- Negatív: UK, E, (CZ)

d. Az egyes nyitott kérdésekre vonatkozó álláspontok csoportosítása

- *Székhely: D, PL (vagy igazgató), SF, S: színvonalas helyen legyen.*
- *Igazgató személye: A, PL (vagy székhely) (GR)*
- *Költségvetési kérdések: Csökkenteni akar: D, NL, A. Növelni: SF. Csak EU finanszírozza: H. Nem tartja megalapozottnak a költségvetési tervet: DK, S, E.*
- *A kutatási területek köre: agrárkutatások: PL, H, A. Ezt ellenzi: NL. Űrkutatás: DK, S.*
- *Felügyelőbizottság és FB vezetőjének személye: Holland elnök legyen: NL. tagállami elnök legyen: D.*
- *A működés kezdetének időpontja: Korábban: D, (2012), illetve S: minél előbb. Később (2014 után): B, H.*

e. Egyéb felmerült ügy: tejkvóta emelés: PL, (LT), ellenzi: S, (CZ)

f. Javaslat a megoldás felé történő elmozdulásra

- Az elnökség elégedett a Bizottság szóbeli kiegészítő tájékoztatásával az intézet működésével kapcsolatban. Azonban szimpatizál azzal az állásponttal, hogy

csökkentsék a költségeket. Az induló költségek EU és a tagállamok által fizetett részének 10 százalékos csökkentésére tesz javaslatot és javasolja, a magánszektor nagyobb mértékű bevonását. Az éves működési költségek csökkentését nem támogatja, mivel az az intézet megfelelő szintű és eredményes működését gátolná.

- **Az elnökség visszautasítja, és elfogadhatatlannak tartja, hogy a témához nem kapcsolódó igényekkel (tejkvóta) zsarolják egymást a delegációk.**
- **A kutatási területek körének agrárkutatásokkal és az úrkutatással való kiterjesztését támogatja.**
- **Elutasítja, hogy a működés megkezdését későbbre tolják, mint 2013.**
- **Javasolja, hogy a delegációk folytassanak egymással megbeszéléseket a még nyitott kérdések megoldására. Az elnökség ehhez segítséget nyújt és igény esetén részt is vesz ezeken az informális tárgyalásokon.**

III.RÉSZ: INFORMÁLIS TÁRGYALÁSOK A DELEGÁCIÓK KÖZÖTT

- a. Van, akit erre a mandátuma kötelez;**
- b. De bárki elkezdhet puhatolózni, egyeztetni más delegációkkal, aki esélyt lát arra, hogy ezzel elősegítheti mandátumának megvalósítását.**

A cél: a potenciális szövetségesek titkos (pro domo) mandátumának kipuhatolása, befolyásolása, informális alkuk megkötése (kérni az én mandátumom egyik elemének támogatását cserébe vállalni, hogy cserébe támogatom az mandátumának egy vagy több elemét). Szövetségesek megtalálása, informális szövetségek létrehozása.

IV.RÉSZ: JELENTÉSEK MEGÍRÁSA A DELEGÁCIÓK ÁLTAL A FŐVÁROSAIK SZÁMÁRA.

SZEMPONTOK:

- 1. Milyen esély van a projekt megvalósulására?**
- 2. Milyen esély van a mandátum megvalósulására?**
- 3. Mik a mandátum azon elemei, aminek megvalósulására a legnagyobb esély van?**
- 4. Mi az elnökség összegzésének a lényege a mandátum szempontjából?**
- 5. Kivel lehet és kell szövetséget alkotni és ez hány szavazatot jelent?**
- 6. Javaslat a követendő taktikára.**
- 7. Javaslat B tervre.**

**V. RÉSZ: MÓDOSÍTOTT TAGÁLLAMI MANDÁTUMOK KIOSZTÁSA ÉS
ISMERTETÉSE**

VI. ELNÖKSÉG: felszólítja a tagállamokat a kompromisszumra a korábban kifejtett elnökségi összefoglaló elvei alapján.

Mandátum II. Németország 29 szavazat

Elfogadja az Elnökség javaslatát a költségcsökkentésre, az úrkutatás hozzáadásával egyetért, elutasítja a tejkvóta kérés beemelését a tárgyalásokba. Ragaszkodik ahhoz, hogy Berlin legyen a székhely.

Mandátum II. Magyarország 12 szavazat

- A) verzió: Magyarország elutasítja a javaslatot, mert csak 2014 után járulna hozzá az induláshoz.**
- B) verzió (ha lehetetlennek tűnik a létrehozás megakadályozása):
Magyarország támogatja, ha a felügyelőbizottság elnöke magyar lesz.**

VII. RÉSZ

Az elnökség összegez és megpróbálja kialakítani a kompromisszumot.

VIII. RÉSZ

A hallgatók (delegációk) reagálnak, MOST MÁR MANDÁTUM NÉLKÜL, SPONTÁN AZ ELNÖKSÉG KÜLÖN FELSZÓLÍTÁSÁRA.

SZAVAZÁS

VIII. RÉSZ

Az Elnökség összefoglalja a megszületett kompromisszumot, amennyiben azt sikerül elérni.

!!!A szimuláció eredményétől függően!!!

IX. RÉSZ

A szimulációt a hallgatók és a szimuláció vezetője közösen értékelik.

!!!A szimuláció eredményétől függően!!!

A szimuláció vezetője kikéri a résztvevők véleményét a gyakorlat hasznosságáról és informális beszélgetés során kérdéseket tesz fel nekik, amik alapján leméri, hogy mennyit értettek meg az EU-tanácsi döntéshozatalból.

Egyéb kérdések: nehéz (könnyű, érdekes) volt-e a mandátuma, a kompromisszumkeresés illetve az informális partnerségek, szövetségek kialakítása?

Források és ajánlott irodalom

- Hardacre, Alan: How the EU institutions work and...how to work with the EU institutions

John Harper, 2011.

- Naurin, Daniel: Unveiling the Council of the European Union. Palgrave Macmillan, 2010.

- Hayes-Renshaw, Fiona, Wallace, Helen: The Council of Ministers, 2nd Edition. Palgrave Macmillan, 2006

- Sherrington, Philippa: The Council of Ministers : political authority in the European Union. Pinter, 2000.

- Westlake, Martin Galloway, David: The Council of the European Union , 3rd Edition

John Harper, 2004.

- Stelbaczky Tibor: Kézikönyv a Tanács eljárási szabályzatához. EU-elnökségi füzetek. 2010Budapest

